

Prikazana publikacija o ekokritici ima višestruk značaj za slovenske i jugoistočnoeuropske kulturne studije i teoriju književnosti. S jedne strane, izvrstan je sveučilišni udžbenik o okolišnoj humanistici koja istovremeno obuhvaća i nadilazi ekokritiku što će omogućiti uvod za studente i širu javnost. S druge strane, to je značajan znanstveni doprinos slovenskoj teoriji književnosti jer omogućuje nova čitanja klasičnih i suvremenih autorica i autora iz ekokritičke perspektive. Osim navedenoga, knjiga je važan poticaj za interdisciplinarna humanistička proučavanja prirode te zamah za razvoj ekokritike kao legitimnog akademskog istraživačkog pristupa. Nadam se da će ovakve studije uslijediti i za druge postjugoslavenske književnosti jer nam kronično nedostaje ekokritičkih studija s lokalnim i regionalnom primjerima analize.

Goran ĐURĐEVIĆ

IVO LUČIĆ, PRESVLAČENJE KRŠA. POVIJEST POZNAVANJA DINARSKOG KRŠA NA PRIMJERU POPOVOG POLJA., SYNOPSIS, ZAGREB – SARAJEVO, 2019., 680 STR.

Ivo Lučić u knjizi o Popovom polju na početku daje pregled literature i to od pojave, afirmacije karstologije i karstološke afirmacija Popova polja (geoznanosti, bioznanosti i istraživanja podzemne faune s rekonstrukcijom zametnute zoološke prošlosti) kao jedne od najstarijih pojava iz dinarskog krškog reljefa. Slijedi obrada tradicionalnog korištenja prostora Popovog polja te obrada njegove kulturne slike. Period druge polovice 20. stoljeća obrađuje karstologiju kao pitanje vodoodrživosti krša, upotrebu krajolika koji je po bio prepušten milost i nemilost nepostojeće industrijalizacije te na kraju o kulturnom jedinstvu i političkoj disoluciji prostora (Popovo u monografijama, materijalna kultura, narodna slika krajolika i kulturna svakodnevnica, modernizacijske promjene, identitet Popova polja i krajolik). Slijedi raspravni dio knjiga u kojem je autor napravio dinarsku sublimaciju divljine kao društvenog nasilja. Taj dio knjige sadrži tri pod-cjeline: prva predstavlja fizikalno prirodoslovlje krša odnosno holističku kršku znanost, druga modernizaciju kao ekstremnu deagrarizaciju i depopulaciju, a treća predstavlja sintezu kulturnog krajolika Popovog polja («kamena pustinja i zemlja grobova»). Završni dio je sinteza sa zaključkom na hrvatskom i engleskom jeziku. Slijede iscrpan popis korištenih izvora i literature te kazala koja bitno olakšavaju služenje ovom knjigom. Nakon čitanja se jasno vidi kako ova knjiga predstavlja uspješna obrada Popovog polja kao primjera istraživanja povijesti krša u okvirima povijesti okoliša.

Ova knjiga predstavlja važan prilog doprinosu razvoja povijesti okoliša u nas, koja je još uvijek u fazi institucionalizacije, koja je započela ranih 2000-tih godina i to u okviru istraživanja imperijalnih višegraničja Habsburške Monarhije, Osmanskog Carstva i Mletačke Republike. U organizaciji međunarodnog istraživačkog projekta Triplex Confinium u Zadru održana je prva ekohistorijska konferencija na prostoru Jugoistočne Europe. Samim tim su prva ekohistorijska istraživanja bila usmjerena na rani novi vijek, što se u velikoj mjeri zadržalo do danas. Usprkos tome razvio se tek mali broj istraživača koji se primarno bave poviješću okoliša. Časopis *Ekonomska i ekohistorija* predstavlja tek ograničeni pokušaj poticanja novih istraživanja iz povijesti okoliša. U gotovo svakom broju spomenutog časopisa, koji izlazi jednom godišnje, nastoji se nekoliko članaka usmjeriti na određenu temu blisku povijesti okoliša. Tako su do sada napravljeni tematski blokovi o bolestima i okolišu, rijekama, šumama, lovu, planinama, ekološkim te jedan cijeli tematski broj posvećen povijesti i održivosti. Uz to postoje i druge inicijative iz povijesti okoliša, prvenstveno vezane uz djelatnosti geografa. Očito su razni napori u konstituiranju povijesti okoliša u ovom dijelu Europe i međunarodno prepoznati jer su Geografski odsjek PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru dobili priliku organizirati konferenciju Europskog udruženja za povijest okoliša (ESEH Biennial Conference) *Natures in between. Environments in areas of contact among sta-*

tes, economic systems, cultures and religions, koja je od 28. lipnja do 2. srpnja 2017. godine održana u Zagrebu, a na njoj su iz Ivu Lučića sudjelovala još 443 istraživača povijesti okoliša.

U tom kontekstu knjiga Ive Lučića *Presvlačenje krša. Povijest poznavanja Dinarskog krša na primjeru Popova polja: pokušaj holističke interpretacije uz pomoć karstologije, povijesti okoliša i kulturnog krajolika* više je nego dobro došla te će zasigurno utjecati na daljnje jačanje povijesti okoliša u nas, a možda i potaknuti nove istraživače na slična istraživanja. Jedna od zamjerki knjizi može biti i što u predavljanju povijesti okoliša (i/ili ekohistorije) na žalost nije ugradio spoznaje dobivene u posljednjih desetak godina.

Knjiga o povijesti poznavanja Dinarskog krša na primjeru Popova polja predstavlja uspjeti pokušaj holističke interpretacije uz pomoć karstologije, povijesti okoliša i kulturnog krajolika. Metode koje su korištene u knjizi su pokazale da je moguće doći do odgovarajućih rezultata koji predstavljaju doprinos povijesti okoliša. Autor je u ovoj knjizi napravio obradu na primjeren način iskoristivši postojeće brojne mogućnosti multidisciplinarnog pristupa problematici na odgovarajući način, a ono što se meni najviše svjedo je prilično originalni autorov pristup ekohistorijskim istraživanjima sa izvrsnim stilom pisanja. Dodatni značaj pristupačnosti knjizi daje odlično odabrani slikovni materijal sa nizom karata i objavljenih tiskanih izvora.

U svakom slučaju knjiga se može smatrati značajnim znanstvenim prilogom za povijest okoliša, ali i za karstologiju pri čemu je autor pokazao visok stupanj samostalnosti, sposobnost multidisciplinarnog pristupa, ali i znanstvenu erudiciju. Ipak na kraju ostaje tužna spoznaja o tome kako je gospodarska aktivnost izazvala velike šteta na prirodi.

Hrvoje PETRIĆ

DRAŽEN PODRAVEC, MOJ ZELENI ZAVIČAJ, O EKOLOGIJI I EKOLOŠKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU U VIRJU, OPĆINA VIRJE, VIRJE, 2019., 336 STR.

Knjiga koja zavrjeđuje pažnju svih koji promišljaju o ekologiji, odgoju mladih i zaštiti okoliša objavljena je 2019. godine u Virju gdje je prije puna četiri desetljeća stasao pionirski pothvat ekološkog odgoja i obrazovanja na ovim prostorima. Autor tekstova i urednik knjige je utemeljitelj ovakvog odgoja mladih u Virju, stručnjak biolog i dugogodišnji prosvjetni djelatnik Dražen Podravec. Iako knjiga predstavlja osvrt na prošle događaje i ono što je do sada napravljeno u sklopu ekološkog odgoja i obrazovanja u Osnovnoj školi profesora Franje Viktora Šignjara u Virju, ona je, dakako, vrlo aktualna i vrijedna zbog važnosti ekologije i zaštite okoliša u današnje vrijeme. Usudio bih se ovu knjigu preporučiti i kao koristan priručnik za sve one koji u školama (pogotovo osnovnim) ili drugim odgojno-obrazovnim ustanovama, traže načine kako ekološki odgoj uvrstiti u nastavni plan i program, odnosno za sve one koji žele i imaju mogućnosti raditi s mladima na temama s područja ekologije i zaštite okoliša. Knjiga je korisna i kao primjer dobre prakse uz druge priručnike, pogotovo u nastavi biologije ili i izvannastavnim aktivnostima. Prema riječima recenzenta akademika Dragutina Feletara, knjiga je poticajna za sve one koji »razmišljaju zeleno«, a mnoge bi mogla i »ekološki osvijestiti«.

Povjesničar Hrvoje Petrić koji je također recenzent knjige smatra da je osnivanje sekcije Mladih čuvara prirode »Lastavice« u Osnovnoj školi u Virju 1980. godine bio pionirski pothvat s obzirom na to da je globalni pokret za zaštitu okoliša konačno oblikovan 1960-ih i 1970-ih godina. Dražen Podravec je tijekom rada u osnovnoj školi u Virju razradio uspješan model odgoja učenika u ekologiji i zaštiti okoliša što je opisano u ovoj knjizi. Stoga je najopširnije opisan rad ogranka Mladih čuvara prirode »Lastavica« u Osnovnoj školi profesora Franje Viktora Šignjara u Virju, a koji je djelovao pri Hrvatskom prirodoslovnom društvu. Posebno je opisano uređenje školskog vrta, obilježavanje ekoloških dana, priredbe i susreti ogranka održani u Virju. Ogranak je imao i svoj ekološki glasnik »Zelenko« pa je i to jedna od tema, a tu su i podaci o snimanju dokumentarnih filmova na temu ekologije. Zanimljiva su i sjećanja bivših članova ogranka »Lastavica« te njihovi literarni i likovni radovi. Posebno je poglavlje posvećeno

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

Ekohistorija rijeke Drave
Environmental History of the Drava River

Volumen XV. / Broj 15
Zagreb – Samobor 2019
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher:

Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
www.ffzg.unizg.hr; http://ckhis.ffzg.unizg.hr/

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin,
Hrvoje Petrić, Drago Rokсандić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Rokсандić – president/predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Marija Benić Penava (*Dubrovnik*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Auckland, New Zealand*), Ljiljana Dobrovšak (*Zagreb*), Goran Đurđević (*Požega*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordana Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Honolulu, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Vesna Vlahović-Štetić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2019.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Print supported by Ministry of science and education of Republic of Croatia

Na naslovnici / Cover:

Vodenica Blaža i Vojteka Hrvoića iz Ferdinandovca

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA